

**Strategische Bewertung des Einflusses auf die Umwelt des
Teilbereichs des regionalen
„Regionaler räumlicher und grundlegende funktionale
zentrale Punkte“**

Regionaler Planungsvereinigung Oderland-Spree

Ziele und Inhalt der strategischen Bewertung des Einflusses auf die Umwelt

**Dokument vorbereitend für das schriftliche
Scoping-Verfahren**

A) Scoping

Celem scopingu jest ustalenie zakresu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ), w tym wymaganego zakresu i poziomu szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko dla rzeczowego częściowego planu regionalnego „Regionalna struktura przestrzenna i podstawowe funkcjonalne punkty centralne” Regionalnej Wspólnoty Planistycznej Oderland-Spree (RPG OLS).

Zgodnie z § 8 ust. 1 zd. 2 ustawy o planowaniu przestrzennym (ROG) w postępowaniu uczestniczyć będą właściwe organy, na których zadania związane są ze środowiskiem i zdrowiem plan ma wpływ, a także miasta i gminy położone w regionie planowania, których to dotyczy. Ponadto w postępowaniu powinny wziąć udział stowarzyszenia działające w obszarze środowiska i uznane stowarzyszenia ochrony przyrody oraz ewentualnie znane osoby prywatne posiadające fachową wiedzę. Organom należy przekazać informacje, w tym projekt ustaleń rzeczowego częściowego planu regionalnego oraz propozycję zakresu badania.

B) Podstawy prawne SOOŚ i scopingu

Przy sporządzaniu rzeczowego częściowego planu regionalnego zgodnie z § 8 ust. 1 ustawy o planowaniu przestrzennym (ROG) w zw. z § 35 ust. 1 pkt. 1 ustawy o ocenie oddziaływania na środowisko (UVPK) (załącznik 5 pkt 1.5) wymagane jest przeprowadzenie SOOŚ. Konieczne jest przy tym przeprowadzenie w prognozie oddziaływania na środowisko oceny oddziaływań rzeczowego częściowego planu regionalnego na dobra chronione

- człowiek, w tym zdrowie ludzkie
- zwierzęta, rośliny i różnorodność biologiczna
- gleba, woda, powietrze, klimat i krajobraz,
- dobra kultury i pozostałe dobra materialne
- jak również wzajemne oddziaływanie między wyżej wymienionymi dobrami chronionymi

W prognozie oddziaływania na środowisko należy określić, opisać i ocenić prawdopodobnie znaczące oddziaływania rzeczowego częściowego planu regionalnego i opcji alternatywnych na środowisko.

Zgodnie z § 8 ust. 1 w zw. z załącznikiem 1 ustawy o planowaniu przestrzennym ROG prognoza oddziaływania na środowisko obejmuje następujące treści:

- zarys treści i główne cele rzeczowego częściowego planu regionalnego
 - przedstawienie celów ochrony środowiska określonych w odpowiednich ustawach i planach, które są istotne dla rzeczowego częściowego planu regionalnego, oraz metody, za pomocą której te cele i problemy środowiskowe zostały uwzględnione w opracowaniu,
 - wykaz istotnych aspektów obecnego stanu środowiska, w tym charakterystyki środowiskowe obszarów, które mogą być w znacznym stopniu dotknięte, w tym obszarów o znaczeniu wspólnotowym i terenów europejskich obszarów specjalnej ochrony ptaków w rozumieniu federalnej ustawy o ochronie przyrody,
 - prognozy rozwoju stanu środowiska dla wariantu przeprowadzenia i nieprzeprowadzenia planowania,
 - planowane środki mające na celu zapobieganie negatywnym oddziaływaniom, ich ograniczenie i zrekompensowanie,
 - inne możliwe opcje planowania z uwzględnieniem celów i zakresu przestrzennego częściowego planu regionalnego,
 - opis najważniejszych cech procedur technicznych zastosowanych przy ocenie oddziaływania na środowisko, a także wskazanie trudności, które pojawiły się podczas opracowywania informacji, np. braków technicznych lub braku wiedzy,
 - opis planowanych działań w celu monitorowania znaczących oddziaływań realizacji częściowego planu regionalnego na środowisko,
 - ogólnie zrozumiałe podsumowanie wymaganych informacji w języku niespecjalistycznym zgodnie z niniejszym załącznikiem.
-

Przed przeprowadzeniem SOOŚ należy określić zakres badania, w tym niezbędny zakres i poziom szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko (§ 8 ust. 1 zd. 2 ustawy o planowaniu przestrzennym (ROG)).

Ocena oddziaływania na środowisko odnosi się do tego, co może być zasadnie wymagane na podstawie aktualnego stanu wiedzy i ogólnie uznanych metod badań, a także treści i poziomu szczegółowości częściowego planu regionalnego (§ 8 ust. 1 zd. 3 ustawy o planowaniu przestrzennym (ROG)).

C) Treści i koncepcja planu

Rzeczowy częściowy plan regionalny „Regionalna struktura przestrzenna i podstawowe funkcjonalne punkty centralne” wyznacza obszary strukturalne, które ze względu na swoją różną dynamikę rozwoju wymagają dostosowanego podejścia celem zrównoważonego kształtowania w przyszłości. Wyznaczone obszary strukturalne wzajemnie się uzupełniają i wspierają zrównoważony rozwój regionalny w rozumieniu równoważnych warunków życia. Zgodnie z § 2 ust. 2 nr 1 ustawy o planowaniu przestrzennym (ROG) celem jest stworzenie w obszarach częściowych zrównoważonych warunki społecznych, infrastrukturalnych, ekonomicznych, ekologicznych i kulturowych. Cel Z 1.1 Krajowego planu rozwoju dla regionu stołecznego Berlina-Brandenburgii (LEP HR) wyraźnie umożliwia wewnętrzne zróżnicowanie obszarów strukturalnych ustalonym w Krajowym planie rozwoju dla regionu stołecznego Berlina-Brandenburgii (LEP HR) na poziomie regionalnym, o ile istnieje potrzeba regulacji ze względu na wymagania regionalne. Analogicznie do Krajowego planu rozwoju dla regionu stołecznego Berlina-Brandenburgii (LEP HR), w którym wyznaczone zostały obszary strukturalne „Berlin”, „strefa podmiejska Berlina” i „dalszy obszar metropolitalny” (WMR) (Z 1.1), jako cel planowania przestrzennego w rzeczowym częściowym planie regionalnym ustalone zostały obszary strukturalne „obszar powiązań metropolitalnych Berlina i regionalnych ośrodków wzrostu” oraz „obszar projektowania na terenach wiejskich”.

W rzeczowym częściowym planie regionalnym „Regionalna struktura przestrzenna i podstawowe funkcjonalne punkty centralne” zdefiniowane zostaną w obrębie miejscowości centralnych najsilniejsze pod względem funkcji miejscowości w regionie planowania Oderland-Spree jako podstawowe funkcjonalne punkty centralne (GSP). Celem podstawowych funkcjonalnych punktów centralnych (GSP) jest powiązanie i zabezpieczenie podstawowych usług bytowych.

Zgodnie z założeniami Krajowego planu rozwoju dla regionu stołecznego Berlina-Brandenburgii (Z 5.7 LEP HR) istnieje z jednej strony możliwość określenia dla podstawowych funkcjonalnych punktów centralnych dodatkowej rezerwy wzrostu do 2 hektarów na 1000 mieszkańców na okres dziesięciu lat wykraczającej poza rozwój wewnętrzny. Z drugiej strony w podstawowych funkcjonalnych punktach centralnych można budować i rozbudowywać wielkopowierzchniowe obiekty handlu detalicznego o dodatkowej powierzchni sprzedaży związanej z projektem wynoszącej 1000 m² bez żadnych ograniczeń asortymentu. Daje to podstawowym funkcjonalnym punktom centralnym możliwość zwiększenia powierzchni sprzedaży o 2 500 m².

Wyznaczenie podstawowych funkcjonalnych punktów centralnych (GSP) odbywa się z uwzględnieniem określonego minimalnego wyposażenia w placówki podstawowych usług bytowych (tzw. kryteria podstawowe), które są określone w Krajowym planie rozwoju dla regionu stołecznego Berlina-Brandenburgii (LEP HR):

- siedziba administracji samorządu terytorialnego,
 - szkoła podstawowa,
 - oferty opieki nad młodzieżą
 - oferty opieki nad osobami starszymi,
 - ogólna opieka medyczna,
 - opieka dentystyczna,
-

-
- apteka,
 - stacjonarny handel detaliczny z asortymentem związanym z lokalnymi usługami,
 - oddział banku lub kasy oszczędnościowej,
 - dostawca usług pocztowych
 - połączenie z lokalną komunikacją publiczną.

Regionalna Wspólnota Planistyczna Oderland-Spree uzupełnia katalog kryteriów o regionalne kryteria stabilności, które odpowiednio różnicują miejscowości regionu:

- 1) Dodatkowe oferty podstawowych usług bytowych
 - specjalistyczny gabinet lekarski
 - szkoła średnia
 - hala wielofunkcyjna (> 800 m² powierzchni na organizację wydarzeń)
 - biblioteka (stacjonarna i otwarta w pełnym wymiarze czasu)
 - opieka nad młodzieżą (prowadzona stacjonarnie i regularnie)
 - miejsce spotkań seniorów
- 2) posiadanie kilku placówek (szkoła / żłobek, lekarze / specjaliści, połączenie sklepów specjalistycznych / wielkopowierzchniowy handel detaliczny)
- 3) Wzmocnienie funkcji ze względu na położenie w przestrzeni

Wytyczne dotyczące sporządzania planów regionalnych dopuszczają odstępstwa od podstawowych kryteriów przy wyznaczaniu podstawowych funkcjonalnych punktów centralnych (GSP). W związku z tym koncepcja planowania może odbiegać od wytycznych w celu uwzględnienia szczególnych cech struktury osadniczej i / lub jeśli przydatność danej miejscowości pod kątem planowania przestrzennego może w uzasadnionym indywidualnym przypadku zostać wykazana na podstawie dodatkowych cech. Na następnym etapie uwzględniane są również miejscowości, które spełniają dziewięć lub dziesięć z jedenastu kryteriów wyposażenia. Dwie ostatnie wymienione opcje można następnie zdefiniować w rzeczowym częściowym planie regionalnym jako podstawowe funkcjonalne punkty centralne (GSP), jeżeli mogą one zrekompensować niższe wyposażenie poprzez występowanie kilku kryteriów stabilności.

D) Opcje alternatywne

W Krajowym planie rozwoju dla regionu stołecznego (LEP HR) w Celu 3.3 ustalono, że podstawowe funkcjonalne punkty centralne (GSP) będą ustalane w planach regionalnych. Kryteria wyposażenia są określone w wytycznych Wspólnego Departamentu Planowania Przestrzennego Krajów Berlina-Brandenburgii dla planów regionalnych z 21 listopada 2019 roku. Miejscowości o takim wyposażeniu należy zatem zdefiniować jako podstawowe funkcjonalne punkty centralne (GSP). Miejscowości o niższym wyposażeniu (mniej niż dziewięć z jedenastu kryteriów dotyczących wyposażenia) nie mogą być zdefiniowane jako podstawowe funkcjonalne punkty centralne (GSP). W związku z tym nie są dostępne opcje alternatywne. Niewyznaczenie na podstawowy funkcjonalny punkt centralny (GSP) nie jest możliwe ze względu na ustalenie celów w Krajowym planie rozwoju dla regionu stołecznego (LEP HR), o ile spełnione są kryteriów wyposażenia.

Rezygnacja z wyznaczenia regionalnej struktury przestrzennej w rzeczowym częściowym planie regionalnym oznaczałaby, że kryterium stabilności „wzmocnienie funkcji ze względu na położenie w przestrzeni” nie byłoby brane pod uwagę przy określaniu podstawowych funkcjonalnych punktów centralnych (GSP). Ze względu na różną dynamikę rozwoju w dalszym obszarze metropolitalnym (WMR) rezygnacja z wewnętrznego zróżnicowania obszarów strukturalnych określonych w Krajowym planie rozwoju dla regionu stołecznego (LEP HR) doprowadziłaby do przestrzennie niezrównoważonego rozwoju regionalnego w odniesieniu do podziału podstawowych funkcjonalnych punktów centralnych (GSP) w dalszym obszarze metropolitalnym (WMR).

E) Obszar badawczy

Region planowania obejmuje powiaty Oder-Spree i Märkisch-Oderland, a także miasto na prawach powiatu Frankfurt nad Odrą zgodnie z § 3 ust. 2 pkt. 4 ustawy o planowaniu regionalnym oraz o planowaniu wydobywania węgla brunatnego i rewitalizacji (RegBkPIG). W rzeczowym częściowym planie regionalnym na podstawowe funkcjonalne punkty centralne (GSP) wyznaczone zostały obszary strukturalne i najsilniejsze pod względem funkcji miejscowości. Konkretnie określenie w regionalnych podstawowych funkcjonalnych punktach centralnych (GSP) terenów pod dodatkowe inwestycje mieszkaniowe i handel detaliczny odbywa się dopiero w ramach planowania na szczeblu gminnym w obrębie istniejących obszarów osadniczych lub w połączeniu z nimi. W rzeczowym częściowym planie regionalnym szczegółowe obszary nie są wyznaczone.

F) Ustalenie zakresu badania

W rzeczowym częściowym planie regionalnym „Regionalna struktura przestrzenna i podstawowe funkcjonalne punkty centralne” nie dokonano żadnych szczegółowych ustaleń graficznych. Przypisanie funkcji do danej miejscowości oznaczono za pomocą symbolu punktu i ustalenia tekstowego.

W tym względzie ewentualne oddziaływania na środowisko wymagają zbadania w ramach analizy werbalno-argumentacyjnej. W dużej mierze należy zrezygnować z analizy ilościowej. Możliwe dodatkowe obszary mieszkalne można skwantyfikować i należy je uwzględnić w analizie. Dodatkowych obszarów handlowych nie można jednak określić ilościowo. Oba te obszary mają wspólną cechę polegającą na tym, że częściowy plan regionalny zapewnia jedynie możliwość uzyskania dodatkowych obszarów. W tej chwili nie można oszacować, czy te opcje zostaną wykorzystane, w jakim zakresie, w jakiej lokalizacji itp. Z reguły wymaga to wiążącego gminnego planu zagospodarowania przestrzennego. Pod tym względem oddziaływania na środowisko można konkretnie ustalić i ocenić na poziomie gminnego planowania zagospodarowania przestrzennego.

Aby ocenić oddziaływania na środowisko (por. tabela 1) na przedmiotowe dobra chronione, należy zbadać czynniki oddziaływania na strukturę przestrzenną i podstawowe funkcjonalne punkty centralne (por. tabele 2 i 3).

Tabela 1: Skala do oceny istotności możliwych negatywnych oddziaływań ustaleń planu na środowisko

Znak	Oddziaływanie na środowisko
+	znacząco pozytywne oddziaływanie na środowisko
-	nieistotne
(x)	istotne, konflikt można rozwiązać w kolejnym procesie planowania i zatwierdzania (regularnie go unikać, ograniczać i rekompensować)
x	prawdopodobnie znaczące oddziaływanie na środowisko (potrzeba badania)

Tabela 2: Możliwe znaczące oddziaływania na środowisko ustaleń planu dla struktury przestrzennej (macierz przyczyny i skutku)

Struktura przestrzenna									
Przyczyna / ustalenie (Z lub G)									
Czynnik oddziaływań	Przedmiotowe dobro chronione								
	Człowiek / zdrowie ludzkie	Zwierzęta / rośliny / różnorodność biologiczna	Powierzchnia	Gleba	Woda	Powietrze/klimat	Krajobraz	Dobra kulturowe/inne dobra	Wzajemne oddziaływanie
Oddziaływanie ustalające ramy dla ustalenia podstawowych funkcjonalnych punktów centralnych	+	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabela 3: Możliwe znaczące oddziaływania na środowisko ustaleń planu dla podstawowych funkcjonalnych punktów centralnych (macierz przyczyny i skutku)

Podstawowe funkcjonalne punkty centralne									
Przyczyna / ustalenie (Z lub G)									
Czynnik oddziaływań	Przedmiotowe dobro chronione								
	Człowiek / zdrowie ludzkie	Zwierzęta / rośliny / różnorodność biologiczna	Powierzchnia	Gleba	Woda	Powietrze/klimat	Krajobraz	Dobra kulturowe/inne dobra	Wzajemne oddziaływanie
Rozwój obszarów mieszkalnych									
Zajęcie powierzchni (utwardzanie, zagęszczanie)	-	(x)	(x)	(x)	(x)	(x)	-	(x)	-
Emisja (hałas, światło)	(x)	(x)	-	-	-	-	-	-	-
Zajęcie zabytków kultury i zabytków archeologicznych	(x)	-	-	(x)	-	-	(x)	(x)	-
Emisja szkodliwych substancji	(x)	(x)	-	-	-	(x)	-	-	-
Rozcięcie, efekt bariery	-	(x)	-	-	-	-	-	-	-
Obniżenie poziomu wód podziemnych	-	(x)	-	-	(x)	-	-	-	-
Oddziaływanie wizualne	(x)	-	-	-	-	-	(x)	-	-
...									
Powierzchnie (wielkopowierzchniowego handlu detalicznego)									
Zajęcie powierzchni (utwardzanie, zagęszczanie)	-	(x)	(x)	(x)	(x)	(x)	-	(x)	-
Emisja (hałas, światło)	(x)	(x)	-	-	-	-	-	-	-
Zajęcie zabytków kultury i zabytków archeologicznych	(x)	-	-	(x)	-	-	(x)	(x)	-
Emisja szkodliwych substancji	(x)	(x)	-	-	-	(x)	-	-	-
Rozcięcie, efekt bariery	-	(x)	-	-	-	-	-	-	-
Obniżeniem poziomu wód podziemnych	-	(x)	-	-	(x)	-	-	-	-

Oddziaływanie wizualne	(x)	-	-	-	-	-	(x)	-	-
...									

Prognozowanie i ocena znaczących oddziaływań na środowisko

Jeżeli w miejscowościach dostępna jest wystarczająca przestrzeń na dodatkowe możliwości użytkowania, nie jest zasadniczo konieczne zastosowanie wyżej wymienionych kategorii powierzchni. Nie będzie to prawdopodobnie miało znaczących oddziaływań na środowisko.

Znaczące negatywne oddziaływania na środowisko mogą wystąpić tylko w przypadkach, gdy poszczególne miejscowości są w sposób ciągły otoczone kategoriami obszarów, które wskazują na szczególną wrażliwość i znaczenie lokalnego stanu środowiska, oraz że można z tego względu spodziewać się istotnych konfliktów z lokalnymi celami ochrony środowiska i rozwoju.

W ramach analizy GIS należy sprawdzić, czy obszary osadnicze w planowanych podstawowych funkcjonalnych punktach centralnych (GSP) należą do następujących kategorii obszarów. Na tej podstawie dokonywana jest prognoza i ocena oddziaływań dla każdego podstawowego funkcjonalnego punktu centralnego (GSP). Kategorie obszarów do zbadania obejmują:

- rezerваты przyrody, obszary ochrony krajobrazu,
- chronione biotopy,
- związek biotopów,
- obszary Natura 2000 (obszary OSO i SOO),
- rezerваты biosfery, parki narodowe, parki przyrody,
- obszary leśne,
- wody i strefy brzegowe wód,
- obszary ochrony wód,
- obszary zalewowe,
- użytki zielone na torfowiskach niskich, gleby istotne pod względem klimatycznym,
- gleby wymagające szczególnej ochrony,
- obiekty / obszary objęte ochroną konserwatora zabytków, zabytki archeologiczne,
- uzdrowiska i kurorty,
- Obszary objęte wymogami ochrony przed hałasem.

G) Podstawy danych i informacji

Do oceny prawdopodobnie znaczących oddziaływań na środowisko na wymagające analizy dobra chronione, które należy uwzględnić przy ustaleniach planu dotyczących struktury przestrzennej i podstawowych funkcjonalnych punktów centralnych (GSP) wykorzystywane są dostępne cyfrowe informacje geoprzestrzenne dotyczące następujących kategorii obszarów:

- kategorie obszarów chronionych wynikające z prawa ochrony przyrody,
- obszary ochrony wód,
- ustalenia celów programu krajobrazowego (np. związek biotopów),
- chronione biotopy,
- opracowanie kartograficzne dla użytkowania (użytki zielone, obszary leśne, zbiorniki wodne),
- obszary zalewowe,
- opracowanie kartograficzne dla gleb,
- obiekty / obszary objęte ochroną konserwatora zabytków, zabytki archeologiczne,
- uzdrowiska i kurorty,
- opracowanie kartograficzne dla immisji.

Na podstawie tych danych można sprawdzić konkretne czynniki oddziaływania związane ze stanem środowiska. Jednocześnie można określić regionalne cele środowiskowe (skala oceny), a tym samym przeprowadzić ocenę istotności.

H) Uwagi dotyczące możliwych lub odpowiednich środków monitorowania

W oparciu o ustalenie podstawowych funkcjonalnych punktów centralnych (GSP) w rzeczowym częściowym planie regionalnym następuje tylko przypisanie funkcji. Są z tym związane potencjały rozwoju wyznaczonych miejscowości. Nie oznacza to, że te potencjały i obszary są faktycznie wykorzystywane. Konkretnie zatwierdzenie projektów odbywa się na poziomie gminy.

Środki monitorowania nie są możliwe na poziomie planowania regionalnego, jeżeli zostanie ustalone, że wyznaczenie podstawowych funkcjonalnych punktów centralnych nie ma znaczących oddziaływań na środowisko.
